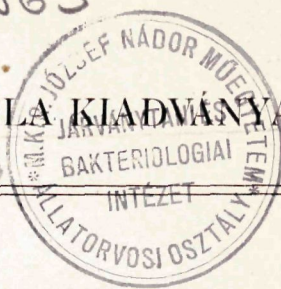

1935
0-363
A M. KIR. ÁLLATORVOSI FŐISKOLA KIADVÁNYAI.

1. SZÁM. -10

A MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLATORVOSI FŐISKOLA

1899. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 24-ÉN

MEGTARTOTT

FELAVATÓ ÉS TANÉVMEGNYITÓ
ÜNNEPÉLYE.

M. KIR. ÁLLATORVOSI FŐISKOLA
JÁRVÁNYTANI INTÉZETE
Budapest, VII., Rottenbiller-u. 23. sz.

BUDAPEST.

1899.

ÁLLATORVOSI SZAKOKTATÁSUNK FEJLŐDÉSE.

BESZÉD,

MELYET

A BUDAPESTI M. KIR. ÁLLATORVOSI FŐISKOLA
FELAVATÓ ÉS TANÉVMEGNYITÓ ÜNNEPÉLYÉN

1899. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 24-ÉN

MONDOTT

DE HUTYRA FERENCZ

EGYETEMES ORVOSDOKTOR. OKLEVELES ÁLLATORVOS. A BELGYÓGYÁSZAT NYILVÁNOS RENDES TANÁRA ÉS AZ ÁLLATJÁRVÁNYTAN ÉS HÚSSZEMLE ELŐADÓJA. A III. OSZT. VASKORONAREND ÉS A FERENCZ JÓZSEF-REND LOVAGJA. CZ. EGYET. NYILVÁNOS RENDKÍVÜLI TANÁR. AZ ORSZ. KÖZEGÉSZSÉGI TANÁCS RENDKÍVÜLI TAGJA, AZ ÁLLATORVOSI TISZTI VIZSGÁLAT VIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK TAGJA, AZ ÁLLATORVOSI FŐISKOLA REKTORA.

A természettudományok újabbkori fejlődése és vívmányaik értékesítése a gyakorlati élet terén, a részletekbe hatoló, komoly vizsgálódásnak és kutatásnak eredménye. A természettudós önzetlen fáradságos buvárkodásával, mely közben csak a természeti erőknak és ezek nyilvánulásainak megismerését és értelmezését tartja, mint ideális célt, szeme előtt, egy-egy új tételt állapít meg, a gyakorlat embere pedig a tételt átvéve, azt a gyakorlati élet céljaira alkalmazni és értékesíteni iparkodik.

A szorosan tudományos kutatásoknak és a gyakorlati kísérletezéseknek ez az egymással kapcsolatos, összhangzatos együttműködése eredményezte azokat a hatalmas átalakulásokat az ipar és a közlekedés terén, melyek mindennél jobban jellemzik a befejezéséhez közeledő XIX. századot.

De a reális alapon folytatott tudományos kutatások azon a téren is alapjában megvál-

toztatták felfogásainkat, a hol azelőtt csak a bölcselkedés iparkodott némi világosságot deríteni a közvetlenül tapasztalt tények értelmezésére. A tudományos kutatások megállapították, hogy a szerves élet titokzatos nyilvánulásai ugyanazoknak a természeti erőknek egymásra hatása folytán keletkeznek és ugyanazoknak a törvényeknek hódolnak, mint a természetben észlelt egyéb jelenségek. Az ember maga e közben legmértöbb tárgyat képezte a vizsgálódásoknak s midőn az egymással csoportosított adatok nagy tömege kétségtelenné tette, hogy az emberi test minden életnyilvánulását is ugyanazok a törvények irányítják, ezzel, egyebek között, szükségképen az orvostan összeségének is alapjában át kellett alakulnia.

Az életjelenségeknek egészséges és kóros viszonyok között physikai és chemiai alapon való értelmezése, általában az inductiv módszer az összes vizsgálatok közben, jellemzi a mai orvostan irányát, mely ilyenképen mint minden tekintetben reális tudomány szak foglal a többi természettudományok sorában helyet. A vizsgálat tárgyának bonyolódott szerkezete folytán a vizsgálódásoknak rendkívüli nehézségekkel kell megküzdenie, de az ismeretek köre folyton tágul, a tudományos buvárlat

minden egyes szerv funkcióját igyekeznek elemezni és okaira visszavezetni s ma már az agyvelő csodálatos működését, a gondolkodás és fogalomképzés útjait és időbeli lefolyását is kutatásai körébe vonja. Az ilyen irányú kutatásoknak természetesen a gyakorlat terén is érvényesülnek az eredményei és a betegségek elleni védekezés, valamint a betegségek gyógyítása terén ma elérhető sikerek, méltó módon sorakoznak a technikai téren tapasztalható nagy vívmányokhoz.

Az emberi élet változatos jelenségeinek közvetlen és távolabbi okaik szerint való értelmezése nem lett volna lehetséges az állatok hasonló életnyilvánulásainak megfigyelése nélkül. Állatkísérletek útján lehetséges ezeket a jelenségeket különféle befolyások által módosítani, lehetséges hasonlókát előidézni azokhoz, melyek az emberen betegségek folyamán észlelhetők és ilyenmódon az okok és az okozatok egybevetése fokozatosan a physiologiai és pathologiai jelenségeknek mind helyesebb és behatóbb felismerésére vezetett. Az állatokon való kísérletezések természetesen máris bizonyos állatorvosi ismeretek megszerzésére vezettek, melyek köre főképen azért is tágult, mert az állatokon hasonló betegségek fordul-

ván elő, mint az embereken. amazok kényelmesebb észlelése, esetleg mesterséges előidézése is, az emberi betegségek lényegére is világot derített.

Ámbár azonban az orvosi buvárlatok az említett kapcsolatnál fogva bizonyos állati betegségek megismerését is eredményezték, ez utóbbiak tanulmányozása nem lévén öncél, hanem csak eszköz, az állatorvostan nemcsak mint önálló tudomány szak, hanem különben sem fejlődhetett volna magasabb fokra, ha annak fejlesztését egyéb, nevezetesen közgazdasági okok is, nem tették volna szükségessé. És ilyen okok nemcsak a jelen időben, hanem a legrégebbi korban is érvényesültek s habár az állatorvosi tudományt ilyen minőségében egészen új tudomány szaknak szokás tekinteni, tény, hogy annak gyökerei a legrégebbi ó-korba nyulnak.

Egyes állatfajok domesticációjával felmerült annak a szüksége, hogy az ember a saját céljaira szelidített és idomított alakjukban reá nézve nagy értéket képviselő állatjait megbetegítő befolyásokkal szemben megvédeni és megbetegedésök esetén azokat ismét használhatókká tenni, gyógyítani iparkodott. A földművelés és az ezzel szorosan kapcsolatos állat-

tenyésztés fejlődésével ez a törekvés mind élénkebb lett, egyúttal azonban arra is vezetett, hogy egyesek az állatok gyógyítását különleges foglalkozásuknak választották és a folytonos gyakorlat útján bizonyos szakismertekre és ügyességre tevén szert, az állatorvoslást üzletszerűen is űzték.

Az ókor legtöbb előbbrehaladott népeinél az állatorvoslás nemcsak dívott, de helyenkint különösen méltányolt foglalkozást is képezett. Az egyiptomiaknál és nyomukban haladva a zsidóknál főképen a papok voltak azok, a kik az áldozatra szánt állatok vizsgálata közben bizonyos bonczlani és kórtani ismereteket sajátítván el, ezeket alkalmilag beteg állatok gyógyításának céljaira is értékesítették.

Jóval előbbrehaladott volt azonban az állatorvoslás az indusoknál, a hol annak fejlődésére a lélekvándorlásban való hit és az állatoknak ezzel kapcsolatos kimélése nyilván nagy befolyással volt. A legrégebb szanszkrit források tanúsága szerint már a mythologiai korban ismertek állati betegségeket és ezek ellen orvosságokat. Később, a brahmanok korszakában (800—600 évvel Kr. e.) már külön állatorvosi iskolák is léteztek, melyekben 12—18 éves ifjak oktatást nyertek a házi állatok be-

tegségeiről és ezek kezeléséről, a buddhista korszakban (600—246 évvel Kr. e.) létesített állatmenedékházak és állatkórházak pedig még inkább hozzájárultak az állatorvosi ismeretek terjesztéséhez. Suçruta az Ayur-Veda-ban részletesen foglalkozik az állatbetegségekkel és habár boncztani és élettani nézetei egészen önkényesek és helytelenek is, a mi a bonczolások és állatkísérletek tilalma mellett önkényt érthető, a betegségek lefolyásáról és okairól már sok helyes észleletet közöl. Az állatorvosi foglalkozás jellegét az indusoknál mindenestre előnyös színben tünteti fel az a tény, hogy az orvosokhoz hasonlóan hivatalos és magánállatorvosok léteztek, hogy az állatorvosi gyakorlat már bizonyos fokig szabályozva volt s hogy az állatorvosok az orvosokkal együtt a legfelső kasztok sorába tartoztak. Az állatorvosképzés irányáról nincsen ugyan határozottabb tudomásunk, alig szenvedhet azonban kétséget, hogy a tanítás közben, tényleg létezett különleges szakmunkákon kívül, szent könyvek kiváló szerepet játszottak és hogy ennél fogva az innen átvett tételeknek bizonyos dogmaszerű értékük volt, miután a betegségeket általában felsőbb szellemi lények befolyásával hozták kapcsolatba.

A görögök, majd a rómaiak idejéből aránylag sok állatorvosi munka maradt ugyan fel, a melyek íróiknak némelykor meglepően tágkörű és helyes szakismereteiről tanúskodnak. tulajdonképeni állatorvosképzés létezéséről azonban nincsen tudomásunk, kivéve talán Aesculap tanítványait és követőit, a kik azonban az állatorvosi kérdésekkel szintén csak mellékesen foglalkoztak. A munkák szerzői nagyjából emberorvosok, a kik az emberi test bonczolásának tiltott volta miatt az állati test szerkezetének tanulmányozására voltak utalva. Voltak azonban már specialis állatorvosírók is (Apsyrtus, Hierocles, a «Hippiatrica» cz. gyűjtőmunka szerzője, Columella, P. Vegetius Renatus, utóbbiak már a byzanczi császárok alatt stb.), kik sokszor kiterjedt és helyes szakismereteiken kívül arról is tesznek bizonyosságot, hogy az «ars veterinaria» az akkori időben megfelelően méltányolt foglalkozást képezett. Az állatorvosok tényleg a későbbi római korban külön testületet képeztek (veterinarii, mulomedici), melynek tagjai bizonyára részesültek bizonyos szakszerű kiképzetésben, de az oktatás módjáról, mely közben az állatorvosi munkák a tanítás hathatós segédeszközét képezhették, nincsen közelebbi tudomásunk.

A középkorban az orvosi tudományokban általában nagy visszaesés állott be, a míg azonban az emberorvostannak ebben a korszakban is akadtak művelői, kik, habár helytelen bölcséleti irányban haladtak, mégis megőrizték szakmájuk tudományos jellegét, addig az állatorvoslás, ebből a jellegéből teljesen kivetkőzve, igen alacsony műveltségű egyének (pásztorok, kovácsok, gyepmesterek stb.) lenézett foglalkozásává süllyedt. Egyes írók a chaldæus, görög és római írók nyomán haladva csak a szakma korábbi fejlettségének emlékét tartották fenn, önálló munkálkodás azonban nem létezett és az állatgyógyítással foglalkozó egyének ismeretei a legdurvább empirismuson alapultak.

A XVIII. században a földművelés és az állattenyésztés föllendülésével s ezzel együtt az állatállományok értékének emelkedésével mind érezhetőbbé vált annak szüksége, hogy legyenek egyének, a kik megfelelő különleges szakképzettség birtokában az értékes állatállományokat a betegségek okozta megkárosodásoktól lehetőleg megóvják. Különösen kívánatosnak és szükségesnek mutatkozott a céltudatos védekezés azokkal a veszedelmes járványokkal (keleti marhavész, himlő, lépfene)

szemben, melyek akkortáiban időnkint óriási pusztításokat okoztak a házi állatok között. E járványok elhárítása vagy legalább enyhítése a közvagyon megvédését jelentette s azért méltó tárgyát képezhette a kormányok gondoskodásának.

Ez értelmezi azt, hogy midőn Claude Bourgelat ügyvéd, majd a lyoni lovasakadémia főnöke, 1761-ben Lyonban jórészt magánköltéségen az újkor első állatorvosi iskoláját létesítette, a francia kormány szintén hozzájárult (50,000 livre költséggel és 8,333, majd 12,000 livre évi dotációval) a terv megvalósításához, hogy továbbá az iskola alapításának hírére csakhamar más országok kormányai is küldtek oda alkalmas egyéneket, rendszerint orvosokat, hogy ezek ott magokat állatorvosokká kiképezzék s azután hazájukban hasonló iskolák létesítésére a terveket kidolgozzák. Így a többek között Mária Terézia is küldött 1764-ben három, majd 1769-ben újból két egyént Lyonba, kiknek javaslatára létesült azután 1777-ben a bécsi állatorvosi iskola. Az általános szükség érzetének megfelelőleg a század végéig a különböző országokban már 20 iskola létesült (köztük 1786-ban a pesti, mint külön állatgyógyászati tanszék a tudomány-

egyetemen), a jelen század folyamán pedig még további 44 iskola alapított.

Az első állatorvosi iskolák szervezete természetesen igen egyszerű volt, úgy a tárgyak megválasztása, mint a tanerők száma és a növendékek előképzettsége tekintetében, de már Bourgelat igyekezett a szakmának megadni a tudományos színezetet azzal, hogy a tantervbe a szorosan gyakorlati tárgyak mellé a boncztant, a növénytant és a gyógyszeriant is felvette. Az iskolákon alkalmazott előadók utalva voltak szakmaik fejlesztésére, valamint irodalmi munkásságra, mely feladatuknak akképen igyekeztek megfelelni, hogy, korábbi empirikus állatorvosi ismeretek felhasználása mellett, a sokkal fejlettebb emberorvosi tudomány tételeit és tapasztalatait, igaz hogy kezdetben sokszor megfelelő bírálat nélkül, az állatok betegségeire átvitték. Ilyen módon rövid idő alatt eléggé tekintélyes irodalom fejlődött, különösen Franciaországban, majd Németországban is és ezzel kapcsolatban a tanítás, a növendékek előképzettségének is fokozatos emelése mellett, mind magasabb színvonalra emelkedett. Az utóbbi tekintetben természetesen csak igen lassan lehetett az igényeket fokozni, mert a középkorban teljesen discre-

ditált állatorvosi pálya nem igen vonzotta a magasabb előképzettségű ifjakat és a viszonyok az állatorvosok társadalmi állása tekintetében csak igen lassan javultak.

De a haladás folytonos volt, a jelen század közepétől kezdve pedig feltűnően gyors lett. Az állatorvosi szak művelői szorosán tudományos irányban is kezdtek munkálkodni, buvárlataikkal az állatorvostant mindinkább kivetkőztették korábbi empirikus jellegéből és azt tudományos alapokra fektették, egyidejűleg pedig az emberorvostanból átvett tételeknek csak szigorú bírálólat után való átvitele az állatokra, valamint az állati betegségek elfogulatlan észlelése, kapcsolatban megfelelő kísérletezéssel, a szakma önállósítására vezetett. Ez az önállósítás nem szüntette meg azonban a szoros kapcsolatot az egymással sok tekintetben közletről rokon két szakma között. Sőt ellenkezőleg, ez a viszony még szorosabbra fűződött. Eltekintve attól, hogy az emberi és állati test életfolyamatai, okaik és lefolyásuk szerint azonosak s ennélfogva azok tanulmányozása és a vizsgálati eredményeknek gyakorlati alkalmazása ugyanabban az irányban halad, az összehasonlító élet- és kórtani vizsgálatok az utóbbi évtizedekben mind nagyobb jelentő-

ségre emelkedtek és a most már szintén inductiv módszerekkel dolgozó állatorvosi tudománynak nem egy új vívmányát az emberorvostan haszonnal értékesíthette a saját céljaira s különösen a fertőző betegségekről szóló tan fejlődött ezen egymást kölcsönösen támogató munkálkodás folytán magas fokra.

Az állatorvostannak ez a fokozatos, az utóbbi időben rohamos fejlődése az exact tudomány magaslatára természetszerűleg a szakoktatás irányára is jótékony fejlesztő befolyást gyakorolt. A tudományos vizsgálatokkal foglalkozó tanárok szükségképen tanításuk közben is érvényesítették tudományos felfogásukat és ilyen módon az oktatás szelleme mindinkább közeledett ahhoz, mely a főiskolákon s nevezetesen az egyetemek orvosi fakultásain honos volt. A bonczani, élettani és kórtani kutatásoknak egyező iránya, a vizsgálati módszereknek és eszközöknek azonossága szükségképen kifejezést nyert az oktatás szellemének hasonlóságában. Az ilyen irányú tanítás eredményességének alapfeltétele volt pedig a hallgatók megfelelő előképzettsége s nevezetesen a természettudományi alapismeretekben való kellő tájékozottsága.

Ehhez képest az állatorvosi iskolák az állatorvostan fejlődésével arányban, a tanfolyam megfelelő meghosszabbítása mellett, fokozatosan szigorították az említett löltételeket és érdekes tény, hogy ez a szigorítás nem okozott visszaesést az iskolák látogatottságában, hanem ellenkezőleg, a hallgatók száma, daczára a mind nehezebb feltételeknek, folyton emelkedett. Igaz ugyan, hogy erre az állatorvosok társadalmi helyzetének javulása s főleg az állategészségrendészetnek mint a közigazgatás egyik ágának fokozatos fejlesztése, melyre a kormányok az állatforgalomnak szilárdabb alapra helyezése és az állattenyésztés érdekei szempontjából utalva vannak, igen hathatós befolyást gyakorolt, de kétségtelen, hogy maga az állatorvostan, mint exakt tudományszak és az iskolákon meghonosodott akadémikus szellem is mind nagyobb vonzó erőt fejtett ki a középiskolai ifjúságra. Tényleg ma már az állatorvosi iskolák, melyek még nem oly régen egyszerű, csak igen hiányos előképzettség fölött rendelkező egyéneket empirikus állatorvosokká neveltek, általában a felsőbb tanintézetek sorába tartoznak, részben a főiskolák külső attribútumaival is fel vannak ruházva, a hol pedig ez még nem következett be, élénk és

eredménynyel biztató a törekvés, hogy azokat megszerezzék.

*

Az állatorvosi szakoktatásnak ezekben röviden vázolt átalakulása és fejlődése a magyar állatorvosi iskola történetében is lépésről-lépésre követhető.

Az iskola alapját II. József császárnak 1782. szeptember hó 14-én kibocsátott rendelete vette meg, mely a budapesti tudomány-egyetem orvosi karával kapcsolatban állatgyógyintézet felállítását hagyta meg. Ezen rendelet folytán Tolnay Sándor, mint egyetemi rk. tanár az 1787/8-diki tanévben megkezdte az «állatgyógyászat» előadását az orvosnövendékeknek és a sebészeknek, majd 1799-ben kezdetét vette nyolcz havi, később egy éves tanfolyamban az állatorvosok külön képezése. Teljes félszázadon keresztül ezen a fokon maradt a specialis állatorvosi oktatás, mely arra szorítkozott, hogy a csak épen írni-olvasni tudó növendékekkel némi elemi boncztani és élet-kórtani ismereteken kívül, főleg bizonyos gyakorlati fogásokat elsajátíttasson.

Az akkori viszonyok nem is kedveztek huzánkban az állatorvosi ügy fejlődésének. Az állatorvoslás maga lenézett és keveset jövedel-

mező foglalkozás volt, a közigazgatás keretében pedig az állategészségügyi rendészet alig játszott szerepet, ha pedig hevesebb állati járványok uralkodása esetén mégis szükségesnek mutatkozott valamelyes intézkedés, akkor a hatósági orvosok és a sebészek voltak a közigazgatási hatóságoknak szakközegei.

A jelen század második felében azonban lényegesen módosultak a viszonyok. A gyors egymásutánban épülő vasúti vonalak rendkívül élénkké tették a közlekedést és ennek keretében mind nagyobb mérvet öltött az állatforgalom, úgy a belföldön, mint az egymással szomszédos, sőt az egymástól távol eső országok között is. Az élénk állatforgalom rendkívül előnyös volt a lakosság élelmezése, az ipar és a mezőgazdaság szempontjából, de egyidejűleg nagyban növelte a járványos betegségek szét-hurczoltatásának veszélyét. Helyhez kötött vagy azelőtt csak lassan terjeszkedő járványokat most a vasúti szállítmányok rövid pár nap alatt távoli vidékekre magokkal vitték és ilyen módon új meg új járványfészkek keletkeztek. A járványok gyors terjedése okozta nagy károsodások indokoltá és szükségessé tették az ellenük való védekezést úgy a belföldi, mint a nemzetközi forgalom közben.

Nem lehetett csodálni, mert a dolog természete indokolta az eljárás helyességét, hogy egyes államok első sorban a külföldi állat-behozatal megengedését oly feltételekhez kezdték kötni, melyek járványok behurezoltatása ellenében minél nagyobb biztosítékot nyújtanak. S habár az idevonatkozó prohibítív rendszabályokat a protectionista kereskedelmi politikai irányzat is csakhamar a maga céljaira felhasználni kezdte, tagadhatatlan, hogy a védelmi intézkedések közvetve jótékony befolyást gyakoroltak az exportáló országok állategészségügyi viszonyaira.

Gondoskodni kellett arról, hogy csak vészmentes vidékekről származó egészséges állatok jöhessenek a forgalomba, a vészmentesség konstatálását pedig megfelelően képzett szakemberekre kellett bízni. Ezeknek magasabb szakképzettségét azonban ezenkívül az állattenyésztés fellendülése is kívánatossá tette, mert az értékben jelentékenyen emelkedett egyes állatok és állatcsoportok gyógyítása fokozatosan mind nagyobb jelentőségre emelkedett. A kormány már 1859-ben kibocsátott járványszabályrendeletével utalt az állati járványok elleni védekezés szükséges voltára, tényleg azonban csak az 1874 : XX. t.-cz. állí-

totta első ízben az állategészségügyi kormányzatot és a szakembereket egy nagy feladat elé, midőn a keleti marhavész irtását tette feladatukká. Ennek a feladatnak sikeres megoldása nyilvánvalóvá tette, hogy megfelelően berendezett és szabatosan működő állategészségügyi szolgálat egyes betegségek teljes kiirtásával, másoknak szűkebb körre szorításával rendkívül nagy szolgálatokat tehet az ország mezőgazdaságának s ezzel a nemzet közigazdaságának. Ennek a helyes felismerése, kapcsolatban az állatkivitel nagy anyagi érdekeivel, a kormányt és javaslatára a törvényhozást az állategészségügyi rendészetnek alapjában való szervezésére és fokozatos fejlesztésére készítették.

Ennek a czélnak felelt meg az 1888 : VII. t.-cz. «az állategészségügy rendezéséről», mely az idetartozó összes kérdésekre kiterjeszkedve, megvetette az alapját a mai állategészségügyi rendészetnek és ezt a közigazgatás keretébe, mint ennek egyik nagyfontosságú ágát, beillesztette. A törvény, a midőn az állatorvost a végrehajtás előterébe állítja és reá sokféle terhes s egyúttal nagy felelősséggel járó hivatalos teendőket bíz, az állatorvosok kellő szak-képzettségét a helyes végrehajtás alapfeltételül tekinti. Ennek a szakképzettségnek emelése

ennek megfelelőleg a legszorosabb összefüggésben állott az állategészségügyi viszonyok javítására irányuló törekvéssel és csak természetes, hogy a kormány a szakoktatás fejlesztésére is megfelelő gondot fordított.

Az itt röviden jelzett körülmények hatása alatt állatorvosi szakoktatásunk tényleg az utóbbi harmadfél évtized folyamán igen örövendetes módon fejlődött. Gyorsan követik egymást ez idő alatt az iskola fokozatos újjászervezései. A korábbi «Állatgyógyintézet» 1875-ben «Állatorvosi tanintézet» lett, melyen a hat középiskolai osztálynak megfelelő előképzettség alapján felvett növendékek három év alatt végzik az állatorvosi tanfolyamot; 1888-ban a hatodik osztályról szóló bizonyítványt csak tökéletlenül helyettesítő fölvételi vizsga eltörlése egyöntetűbbé tette a hallgatók előképzettségét, az 1890-diki újjászervezés pedig az «Állatorvosi Akadémián» négy évre hosszabbítván meg a tanfolyamot, lehetővé tette a tantárgyak helyesebb beosztását és terjedelmesebb, valamint gyakorlatibb irányú előadását, az ugyanakkor életbeléptetett új szigorlati rend pedig nagyban hozzájárult a tanítás megfelelő eredményének biztosításához.

A mondott idő alatt egyébként is jelentéke-

nyen megjavultak a tanítás tekintetében a viszonyok. Eltekintve attól, hogy az iskola 1880-ban új helyiségeket kapott, 1875-től 1899-ig a tanárok és előadók száma 5-ről 13-ra, a segéd-személyzet tagjainak száma 7-ről 18-ra, az évi költségadomány 39,413 frtról 130.321 frtra, a hallgatók száma pedig 33-ról a jelen tanév elején több mint 500-ra emelkedett.

A viszonyok javulása ennek megfelelőleg a tudományos munkálkodás és a tanítás tekintetében is nyilvánult. A tanintézet, majd akadémia laboratóriumaiban mind élénkebb lett az önálló tudományos buvárkodás, melylyel kapcsolatban a hazai állatorvosi irodalom is folyton új dolgozatokkal és tankönyvekkel gyarapodott, a szakoktatás akadémikus színvonalra emelkedett és ehhez képest az intézet hallgatói nagyobb készséggel, alaposabb theoretikus tudással és kiterjedtebb gyakorlati ismeretekkel léptek ki a gyakorlati élet küzdőterére.

De bármily örvendetes és gyors, szokatlanul gyors volt a fejlődés, ez nem rejthette el az e téren még létező hiányokat, sőt ezek épen az utóbbi években mind érezhetőbbekké váltak. Minél magasabb színvonalra emelkedett a tanítás, minél alaposabb és tudományosabb tárgyalásban részesültek az állatorvostannak

egyes szakmái, annál nagyobb akadályképen érvényesült a tanítás megfelelő eredményével szemben a hallgatóknak a fokozott igényekhez képest többé ki nem elégítő előképzettsége. A szükségképen összehasonlító alapon tárgyalt anatomia, physiologia és pathologia tételeinek helyes megértése, megfelelő értékesítésük a betegségek értelmezésénél és elbírálásánál, jól fegyelmezett, érett gondolkodást tételez fel, a mit csak a középiskola teljes elvégzése nyújt az ifjúnak.

E nélkül kiválóbb tehetségű ifjak szintén mutathatnak ugyan fel szép eredményt, de a kevésbé tehetségeselek nem vagy csak aránytalanul nagy erőfeszítéssel képesek a tárgy szellemébe mélyebben behatolni. Egy részök belátva erői gyöngeségét a félúton visszafordul és időt veszítve új pályát keres, másoknál, kik nagy szorgalommal mégis leküzdötték a nehézségeket, nem elég szilárd az alap, melyre később a gyakorlatban támaszkodnak.

Az eddigi alacsonyabb előképzettség egyik folyománya volt az, hogy a tanfolyam befejeztével az új állatorvosok túlnyomó részben 20—21 éves korban léptek a gyakorlati élet küzdőpályájára, tehát oly korban, midőn a fiatal ember még vezetésre, támogatásra szo-

rúl, hogy még hézagos ismeretkörét kiegészítse, hogy a tanulmányi idő közben szerzett tudását a gyakorlatban megfelelő módon érvényesítse és hogy egyéni jelleme is a helyes irányban kifejlődjék és megszilárduljon. A túlfiatalon való önállósításnak itt annál hátrányosabbak lehetnek a következményei, mert az állatorvos az iskolából minden átmenet nélkül egyszerre teljesen önálló állásba lép és azontúl kizárólag saját egyéni tudására és értelmére utalva, a közönség anyagi érdekeibe, valamint az egészségügyi viszonyokba erősen belenyúló kérdésekben köteles korrekt szakvéleményével a közigazgatási hatóságok intézkedéseit irányítani. A változatos ügykörnek helyes ellátása alapos elméleti és gyakorlati tudást, a fenforgó körülményeket gondosan mérlegelő logikai gondolkodást, önállóságot és igen sokszor megfelelő erélyességet is tételez fel.

Ha az intézetből a múltban kilépett szakemberek általánosságban szintén megfeleltek a reájok bízott ügykörnek, sőt nagy országos feladatokat is sikeresen megoldottak, ha az állatorvosi kar színvonala az utóbbi időben el nem vitatható módon jelentékenyen emelkedett, úgy ez úgy az oktatás irányára, mint az illetők egyéni buzgalmára csak előnyös világot

vet. Azonban az állam és a gyakorlati élet mind több és nehezebb feladatot szab a szakemberek elé, maga az állatorvosi tudomány folyton halad és főleg az elméleti szakok mind részletezőbb irányban terjeszkednek.

Ma, a midőn a betegségek helyes felismerését a tökéletesbített vizsgálati módszerek sokkal inkább teszik lehetővé, mint a múltban és a gyógyító eljárások is, főleg a sebészet terén, jóval szebb eredményekre vezetnek; a midőn fertőző betegségek felmerülése esetén az állatforgalom, de az egészségügy érdekei is egészen szabatos diagnosisokat kívánnak, ilyenek pedig sokszor csak mikroszkópos és bakteriologiai vizsgálatok útján állapíthatók meg; a midőn az emberi élelemre szolgáló állati nyerstermények alkalmas vagy alkalmatlan volta megfelelő pathologiai ismeretek alapján, esetleg megfelelő laboratoriumi vizsgálatok segítségével, egészen kielégítő módon elbirálható: teljesen jogos a kívánság, hogy az állatorvos, mint szaktudományának képviselője, rendelkezze mindazon ismeretek fölött és alkalmazza mindazokat a vizsgálati módszereket, melyek alapján az adott esetekben a tudományos és gyakorlati kérdések helyesen megoldhatók.

A fokozott igényeknek csak szélesebb körű és alaposabb ismeretek birtokában lehet eleget tenni, a szorosán tudományos képzettséget pedig csak megfelelő előképzettség alapján lehet elsajátítani. Ha, egyebektől eltekintve, az orvosi tudományokban való kiképzésnek már régóta szükségszerű előfeltétele a középiskolai érettség, akkor ugyanezt követeli az alaptudományok tekintetében amavval azonos, a gyakorlati szakok tekintetében pedig vele szintén egyező szellemben haladó és jelenleg már szintén a fejlettség magas fokán álló állatorvosi tudomány is.

Végül számottevő tényező az a különben mindenképpen helyes közfelfogás is, mely a tudományos szakmákra való képesítést az érettségi vizsgálat letételében látja és az egyes egyén társadalmi állását is ehhez képest jelöli meg. Nemcsak magának az állatorvosi karnak, de az ország állategészségrendészetének érdekei is kívánják az állatorvosok társadalmi tekintélyének további emelését, egészen kielégítő javulást azonban nem lehetett e téren várni addig, a míg az állatorvosok alacsonyabb előképzettség alapján szerzik meg a képesítést, mint más tudományszakok képviselői.

Ezek az okok úgy külföldön, mint nálunk, már régebben szükségesnek tüntették fel az

állatorvostanhallgatók előképzettségének emelését a teljes érettség fokára, a szakoktatás megfelelő reformjának időpontjára azonban külső körülmények is voltak lényeges befolyással. A reform ugyanis az állatorvosképzés feltételeinek tetemes szigorítását jelenti és életbeléptetése a hallgatóság számának túlságos csökkenését vonhatja maga után, ha arra egyébkint nincsenek meg a szükséges előfeltételek.

Szükséges mindenekelőtt, hogy az oklevél birtokába jutó állatorvos nemcsak a megélhetést biztosító, de társadalmilag is megfelelő állásra számíthasson: másfelől pedig szükséges, hogy maga az iskola szervezetében és rangjában hasonló legyen más főiskolákhoz, hogy az állatorvostanhallgató az akadémiai ifjúságnak a többiekkel egyenjogú tagjául tekinthesse magát.

A tanítás tervének módosítását ehhez képest szoros kapcsolatba kellett hozni az intézet egész szervezetének módosításával, másfelől pedig az állategészségrendészeti szolgálatnak olyan irányú szervezésével, mely az állatorvosi kar társadalmi helyzetét és anyagi viszonyait kedvezőbbé tegye.

És ez a kapcsolat tényleg megvan.

Magyarország földművelésügyének minisztere, Darányi Ignác Ó Nagyméltósága, ki mindjárt

hivatalba lépésekor ráutalt arra a kiváló szerepre, mely nálunk az állategészségügyet a mezőgazdaság szempontjából megilleti és a ki ehhez képest kezdettől fogva következetesen fáradozik annak javításán, az állatorvosi szakoktatás fejlesztését is, mint a megfelelő állategészségügyi szolgálat alapfeltételét, különös figyelmére méltatta. Már előzetesen is meglévén győződve a hallgatók előképzettsége emelésének szükséges voltáról, jóakarattal és kegyesen fogadta az állatorvosi akadémia tanártestületének idevonatkozó előterjesztését és a tárgyalások folyamán mutatkozott nehézségeket elhárítva, az új szervezeti szabályzatot megerősítés végett legfelsőbb helyre felterjesztette.

És legkegyelmesebb Urunk és Királyunk, miniszterének előterjesztését jóváhagyólag tudomásul vevén, az «Állatorvosi Főiskola» szervezeti szabályzatát Schönbrunnban 1899. évi február hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megerősíteni méltóztatott.

A legmélyebb alattvalói hódolattal és a legbensőbb hálával adózunk Urunk és Királyunknak ezért e tényeért, melylyel ez intézet működése számára, melyet évekkel ezelőtt legfelsőbb látogatásával szerencsétetett, új irányt és új szellemet jelölt meg.

De nagy és őszinte hálával tartozunk Darányi Ignác, földművelésügyi miniszter úr Ő Nagyméltósága irányában is, mert első sorban az ő jóindulatának és közbenjárásának köszönjük, hogy szakoktatásunk ügye ezt a nagyfontosságú lépést meglehette. Igaz, hogy ügyünk támogatása az Ő részéről csak kifolyása és egy kis részlete annak a nagyszabású földművelési politikának, melynek hazánk mezőgazdasága már eddig is minden téren oly nagy eredményeket köszön, de a midőn áldásos ténykedésének kihatását ezúttal saját ügykörünkben a legközvetlenebbül érezzük, nem mulaszthatjuk el, hogy a mai ünnepélyes alkalommal hálánknek a nyilvánosság előtt ne adjunk kifejezést.

★

Az új szervezet olyan alakban és olyan feltételek mellett lép életbe, melyek annak életképességét biztosítják. Az új szabályzat a tanárok részére az állami tisztviselők sorában azt a helyet jelöli meg, mely őket mint főiskola tanárait méltán megilleti és mely lehetővé teszi azt, hogy a tanártestület a jövőben is megfelelően magas képzettségű szakemberekkel egészíthesse ki magát. Minden tudományos intézet, minden iskola színvonalát és

működésének irányát és eredményességét az élén álló szakemberek egyéni tudományos képzettsége és buzgósága szabja meg. Főiskolánk jelen szervezetében megfelelő társadalmi állást biztosít a tanároknak, a munkakör pedig tudományos jellegével bármely komoly szakember igényeit kielégítheti. Ebben rejlik a tanárok rangemelésének jelentősége és teljesen jogos a remény, hogy állatorvosi szakoktató-sunk mindenkor feladatuk magaslatán álló szakemberek gondjaira lesz bízva, a kik az intézményt, ápolva körében a tudományos szellemet, az új alapokon mind magasabb színvonalra fogják emelni.

Egy másik körülmény megnyugtat abban az irányban, hogy az újjászervezés az állatorvosképzés ügyét nem fenyegeti megrázkódtatással. Közel egyidőben ugyanis a főiskola újjászervezésével, a földművelésügyi miniszter úr megtette az előmunkálatokat az állatorvosi szolgálat általános államosítására nézve. Nem tudjuk még, hogy ez mikor és minő alakban fog megvalósulni, de jogos a remény, hogy a régóta óhajtott, most pedig már erélyesen megindított actio rövid időn belül eredményre fog vezetni és bizalommal hiszszük, hogy az új szervezet olyan alakban fog életbe lépni,

mely jelentékenyen emelni fogja az állatorvosi kar társadalmi tekintélyét és javítani fogja eddigi kevésbé kielégítő anyagi helyzetét. Ez az általánosan óhajtott javulás, kapcsolatban az állatorvosi létszámnak már most is, a jövőben pedig majd még inkább érezhető szükségességével, jelentékenyen közre fog hatni abban az irányban, hogy a középiskolát végzett ifjak elegendő számban lépjenek az állatorvosi pályára. S mindenestre örvendetes jelenség ebben a tekintetben az a tény, hogy már most, a végleges szervezet felé való átmenet első évében, ámbár az érettség igazolása még nem kötelező, a várakozást jóval meghaladó számban iratkoztak be hallgatók a főiskolára a magasabb előképzettség alapján.

Az ujjászervezéssel iskolánk elérte azt a fokozatot, melyre ujabbkori örvendetes fejlődésében következetesen törekedett és melyet a tanítás anyagánál és irányánál, valamint a szakképzés céljánál fogva el kell foglalnia. Az új szervezet biztosítja a tanítás eredményességét, a tudományos buvárlat pedig, a laboratóriumok bővülésével, felszerelésük folytatólagos kiegészítésével és általában a főiskola kereteinek tágulásával, még serényebbé és intensivebbé fog alakulni. Ennek a tevékenységnek kétség-

telenül érvényesülni fog a jótékony befolyása a mezőgazdaságra, ezzel közvetve a nemzet vagyonosodására, valamint az egészségügyi viszonyokra. A tudományos buvárlatok hozzá fognak járulni az orvosi tudományok fejlődéséhez; az ifjak kellő készültséggel lépve át a főiskola küszöbét, megtanulják szeretni a tudományt a benne rejlő nagy és örök igazságokért s buzgón, meleg odaadással foglalkoznak majd tanulmányaikkal. A megfelelően szilárd alapon kiképzett, széleskörű pozitív tudással felfegyverzett állatorvosok minden irányban meg fognak felelni változatos ügykörük nehéz és fontos feladatainak.

Működésök első sorban az állatállományban rejlő nagy nemzeti vagyon megőrzésére, megvédésére és gyarapítására irányul, e mellett pedig a jogszolgáltatás terén is hozzájárulnak a tulajdonjog biztosításához. Ezen tevékenységüknek célja és eredménye a nemzeti vagyonosodás fokozása, ez pedig közvetve a közegészségügy javulásának elsőrendű tényezője. De az állatorvos, a midőn az ember egészségét is veszélyeztető járványok elfojtására törekszik és a midőn az élelmiszerek ellenőrzését teljesíti, közvetlenül is kiváló szolgálatokat teljesít a közegészség érdekében.

Ezeknek a változatos és fontos feladatoknak ellátására teljesen képes szakembereket nevelni, főiskolánk feladata. És mi átértjük és átérezzük hivatásunk magasztos voltát s miként a múltban, úgy a jövőben is, teljesíteni fogjuk kötelességünket és bízunk vállvetett munkánk sikerében. Bízunk a gondjainkra bízott ifjúságnak komolyságában és munkakedvében, melylyel tanításainkat a maga javára fordítani fogja. Bízunk abban, hogy törekvéseinket a gazdaközönség és a tudományos körök rokonszenvével, melyet ezúttal is kérünk számunkra, támogatni fogják. Hiszszük és reméljük, hogy a magas kormány eddigi jóakaró gondoskodásában, melyet becsületes, komoly munkával akarunk meghálálni, a jövőben is részesíteni fogja intézetünket.

A magas kormánytól támogatva, a közönség rokonszenvétől kísérve, főiskolánk tovább fog fejlődni, hogy mindenkor megfeleljen fontos hivatásának és kivegye részét abból a nagy, közös munkából, melynek végcélja: hazánk boldogulása és további felvirágoztatása.

Ebben bízva, ezt óhajtva és remélve, az állatorvosi főiskolán az 1899—1900-iki tanévet megnyitom.